

Tlačová správa

z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

EURÓPSKA SPRÁVA O DROGÁCH ZA ROK 2020: HLAVNÉ BODY

Narušenie spôsobené ochorením COVID-19 a silný trh s drogami predstavujú novú hrozbu pre zdravie a bezpečnosť v Európe

(22.9.2020, LISABON — **EMBARGO 11.00 hod. SEČ/10.00 hod. lisabonského času**) K obavám, ktorým sa v súčasnosti venuje **Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA)** vo svojej **Európskej správe o drogách 2020: Trendy a vývojové zmeny** ⁽¹⁾, patrí vysoká dostupnosť všetkých typov drog, výroba drog v Európe a vysokoúčinné látky. Agentúra vo svojej najnovšej výročnej správe, v znamení 25 rokov monitorovacej činnosti, opisuje situáciu v oblasti drog na konci roka 2019, ako aj najnovší vývoj, ktorý priniesla pandémia ochorenia **COVID-19** začiatkom roka 2020.

K novým vývojovým trendom uvedeným v správe patria: rekordne vysoké záchyty kokaínu a veľké záchyty heroínu, rozšírenie výroby syntetických drog a obavy súvisiace s vysokoúčinnou marihuanou, novými syntetickými opiátmi a tabletkami extázy s vysokým obsahom MDMA. Vychádzajúc z nových rýchlych štúdií centra **EMCDDA** (jar 2020) ⁽²⁾ sa správa zaoberá aj narušením, ktoré spôsobilo ochorenie **COVID-19** v užívaní drog a na trhu a ktoré by mohlo mať dlhodobé dôsledky na služby v oblasti drog a pre orgány presadzovania práva. Existujú obavy, že inovované modely distribúcie drog, ktoré sa objavili počas obmedzenia pohybu, ako aj ekonomický vplyv pandémie na zraniteľné komunity ešte znásobia problémy spôsobené dodávkami veľkého množstva drog.

Európska komisárka pre vnútorné záležitosti Ylva Johansson hovorí: „*Európska správa o drogách za rok 2020* upozorňuje na nebezpečenstvá, ktoré predstavuje výroba a obchodovanie s nelegálnymi drogami pre zdravie a bezpečnosť občanov Európskej únie. Lukratívny drogový trh ovládaný skupinami organizovanej trestnej činnosti a rekordne vysoké záchyty kokaínu a veľké záchyty heroínu upozorňujú na pretrvávajúcu hrozbu, ktorú predstavujú zločinci a ich snaha o zneužitie dodávateľských reťazcov, prepravných trás a veľkých prístavov na obchodovanie s drogami. Zdravotné riziká ešte zhoršuje lepšia dostupnosť všetkých typov nelegálnych drog. Nový program a protidrogový akčný plán EÚ na roky 2021 – 2025 poskytuje politický a strategický rámec na účinné a komplexné riešenie problémov súvisiacich s drogami z hľadiska bezpečnosti a verejného zdravia pomocou využitia všetkých príslušných nástrojov na miestnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni, ako aj na úrovni Európskej únie.“

Drogová situácia v Európe do roku 2020: hlavné body

Na základe tohoročnej analýzy boli určené tieto „kľúčové problémy“:

Čoraz častejšie sú zachytené veľké dodávky – Stúpajúci počet záchytov veľkých objemov kokaínu, kanabisovej živice a stále častejšie aj heroínu, prepravovaných po mori, je znepokojujúcim javom svedčiacim o infiltrácii skupín organizovanej trestnej činnosti do legálnych dodávateľských reťazcov, prepravných trás a veľkých prístavov.

Kokaín sa posúva do stredobodu európskej drogovej problematiky – Úroveň čistoty kokaínu sa zlepšila, pričom čoraz viac ľudí vstupuje do liečby prvýkrát. Záchyty kokaínu dosahujú historické maximá (181 ton, 110 000 zaistení).

Potenciál rastu užívania heroínu a existujúce poškodenia vyvolávajú obavy – Objem zachyteného heroínu v EÚ sa v rokoch 2017 až 2018 takmer zdvojnásobil (z 5,2 na 9,7 tony) a neustále sa objavujú správy o jeho výrobe v EÚ. Preto je potrebná väčšia obozretnosť pri zisťovaní akýchkoľvek náznakov zvýšeného záujmu spotrebiteľov o drogu. V niektorých krajinách je ešte stále obmedzený prístup k substitučnej liečbe závislosti od opioidov.

Porozumenie vplyvu vysokoúčinného kanabisu a nových produktov na verejné zdravie – Kanabisová živica a rastliny dnes obsahujú v priemere asi dvakrát vyššie množstvo THC ako pred desiatimi rokmi. V čase, keď sa objavujú aj nové formy kanabisu (napr.. koncentráty, potraviny), sa vyžaduje väčší dohľad nad trhom.

Zvýšená a rozmanitá výroba drog v Európe – V Európe sa stále vyrábajú známe, ale aj nové drogy pre miestny i celosvetový trh, odhaľuje sa viac laboratórií a výrobných miest a na ich výrobu sa používajú čoraz rôznorodejšie skupiny chemických látok.

Nepretržitá dostupnosť produktov obsahujúcich MDMA s vysokou koncentráciou si vyžaduje väčšiu informovanosť používateľov – Dôkazom inovácie a rozšírenia výroby syntetických drog v Európe je nepretržitá dostupnosť tabliet s vysokým obsahom MDMA a práškov vysokej čistoty, ktoré predstavujú značné zdravotné riziká pre ľudí, ktorí ich užívajú. To zdôrazňuje potrebu intervencií zameraných na obmedzenie poškodení spôsobených užívaním drog na rekreačné účely.

Rastúca komplexnosť na trhu s drogami prináša výzvy v regulačnej oblasti a zdravotné riziká – Narastajúcim problémom sa v niektorých krajinách stávajú menej bežné a nekontrolované návykové látky, pričom stúpa objem zachyteného ketamínu, GHB a LSD. Obavy vyvoláva užívanie oxidu dusného (rajského plynu) a nových benzodiazepínov.

Na podporu rozšírenia liečby hepatitídy typu C sú potrebné nové nástroje a inovatívne stratégie – Na eliminovanie infekcie hepatitídy typu C v skupine osôb, ktoré injekčne užívajú drogy, je rozhodujúce rozšíriť prístup k prevencii, testovaniu a liečbe tohto ochorenia v tejto skupine. Z hľadiska zamerania liečby na všetky infikované osoby je dôležité zaviesť lepšie diagnostické techniky a techniky dohľadu.

Predávkovanie drogami sa čoraz častejšie spája so starnúcou populáciou – Vo vekovej skupine nad 50 rokov sa v období rokov 2012 až 2018 zvýšila miera predávkovania o 75 %. V roku 2018 zomrelo v EÚ na predávkovanie približne 8 300 ľudí. Úmrtiam z predávkovania opioidmi sa dá zabrániť včasným podaním naloxónu.

Nové psychoaktívne látky sú pretrvávajúcim problémom – Počas uplynulých troch rokov sa približne každý týždeň objavuje nová psychoaktívna látka po prvýkrát v Európe. V roku 2019 bolo zistených 53 látok.

Príchod nových syntetických opioidov je znepokojujúcim príkladom pokračujúcej adaptability trhu – V roku 2019 bolo po prvýkrát objavených osem nových neznámych syntetických opioidov z rôznych, a to i nových skupín, čo vyvolalo nové obavy o verejné zdravie.

Narušenie spôsobené ochorením COVID-19: problémy

Táto správa, ktorá prezentuje zistenia z rýchlych štúdií centra EMCDDA, popisuje množstvo služieb spojených s drogami, ktoré nútene zastavili alebo obmedzili svoju ponuku na začiatku obmedzenia pohybu, no neskôr sa im podarilo prispôsobiť a inovovali sa (napr. prostredníctvom telemedicíny), aby bol zabezpečený rýchly prístup k liečbe a ďalšej podpore. Prvý vplyv krízy na model užívania drog bol zmiešaný, objavili sa znaky poklesu záujmu o látky, ktoré sa bežne užívajú v rôznych sociálnych prostrediach (napr. MDMA, kokaín), no v niektorých skupinách viditeľne vzrástlo užívanie iných látok (napr. kanabis, nové benzodiazepíny). Dodávky látok na miestnych drogových trhoch sa najprv prerušili, čo viedlo k ich nedostatku a vyšším cenám, no s uvoľňovaním obmedzení sociálnych kontaktov sa to môže zmeniť.

Správa zároveň približuje, ako rýchlo skupiny organizovanej trestnej činnosti prispôbili spôsob svojho fungovania, najmä na maloobchodnej úrovni. Keďže predaj drog na ulici ovplyvnili obmedzenia pohybu, spotrebitelia a dileri začali používať online darknetové trhy, platformy sociálnych sietí a balíkové a donáškové služby. Monitorovanie drogového trhu ukázalo, že na veľkoobchodnej úrovni pokleslo pašovanie drog cestujúcimi leteckej dopravy, no obchodovanie s drogami prostredníctvom námornej dopravy pokračovalo na úrovni pred pandémie. Ani výroba syntetických drog a pestovanie kanabisu v Európe neboli vážne ovplyvnené.

Riaditeľ EMCDDA Alexis Goosdeel hovorí: „Pandémia ochorenia COVID-19 bezprostredne a ničivo zasiahla užívanie drog, maloobchodné zásobovanie a služby, a poukázala na osobitné potreby osôb užívajúcich drogy. Aj keď dlhodobý vplyv tejto pandémie bude potrebné posúdiť neskôr, z krátkodobého hľadiska už teraz vidíme zmeny, ako je napríklad väčší záujem o využívanie digitálnych technológií na trhu s drogami a inovácie v protidrogovej liečbe prostredníctvom elektronických riešení a mobilného zdravotníctva. Musíme však venovať pozornosť tomu, že s hospodárskymi dôsledkami krízy môžu byť niektorí jednotlivci v našich komunitách náchyľnejší na problémy s drogami a nákup drog, čo vyvinie ešte väčší tlak na naše už tak vyťažené služby. Preto musíme konať rýchlo, aby sme identifikovali a riešili nové hrozby, ktoré môžu vyplývať z tejto rýchlo sa vyvíjajúcej situácie.“

Predsedníčka správnej rady EMCDDA Laura d'Arrigo na záver uviedla: „Tohtoročným vydaním *Európskej správy o drogách* si pripomíname si 25 rokov monitorovacej činnosti centra EMCDDA. V súčasnosti čelíme náročným problémom spôsobeným drogami, čo sa ešte umocňuje účinkami pandémie COVID-19. V reakcii na zložité hrozby v oblasti zdravia a bezpečnosti spôsobené nelegálnymi drogami je kľúčový vyvážený európsky prístup k fenoménu drog. Dnešná správa nám viac než kedykoľvek pripomína, že pri hľadaní účinných odpovedí a plánovaní riešení do budúcnosti je rozhodujúce spoločné objektívne zhodnotenie drogovej situácie v Európe“.

(¹) Európska správa o drogách (v angličtine) a zhrnutie „kľúčových problémov“ (24 jazykov) sú k dispozícii na stránke www.emcdda.europa.eu/edr2020. Podporné údaje k správe sú k dispozícii v Štatistickom bulletinu za rok 2020 na stránke www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Referenčným obdobím je drogová situácia do konca roka 2019.

(²) Viac informácií nájdete na stránke www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 a www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources